

EURÓPSKA ÚNIA A JEJ POLITIKY V OBLASTI ŠPORTU

THE EUROPEAN UNION AND ITS SPORT POLICIES

JUDR. PHDR. TOMÁŠ GÁBRIŠ, PHD., LL.M., MA.

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE- PRÁVNICKÁ FAKULTA - ODBORNÝ ASISTENT

LEGISLATÍVNO- PRÁVNA KOMISIA SLOVENSKEHO FUTBALOVÉHO ZVÄZU- ČLEN

ADVOKÁT ŠPECIALIZUJÚCI SA NA ŠPORTOVÉ PRÁVO

GABRIS.TOMAS@GMAIL.COM

MGR., MGR. LADISLAV KRÍŽAN, PHD.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SR - SEKCIA ŠTÁTNEJ STAROSTLIVOSTI
O ŠPORT- GENERÁLNY RIADITEĽ

EU EXPERT GROUP „GOOD GOVERNANCE IN SPORT“- ČLEN

TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE- PRÁVNICKÁ FAKULTA,

MASARYKOVA UNIVERZITA - PRÁVNICKÁ FAKULTA- EXTERNÝ PEDAGÓG PRE OBLASŤ PRÁVA V
ŠPORTE

LADISLAV.KRIZAN@GMAIL.COM

KEÚČOVÉ SLOVÁ: Európska únia, športové právo, športové politiky, Biela kniha o športe

KEY WORDS: European Union, sports law, sports policy, White Paper on Sports

ABSTRAKT:

Článok sa zameriava na analýzu politík EÚ v oblasti športu na základe mnohých dokumentov, predovšetkým Bielej knihy o športe. V súčasnosti bol schválený nový strategický dokument, program EÚ pre oblasť športu na roky 2011 až 2014, ktorý berie v úvahu novozískanú doplnkovú kompetenciu EÚ v oblasti športu po prijatí Lisabonskej zmluvy.

SUMMARY/ABSTRACT:

The paper aimed at analysis of the EU policies towards sports, on the basis of numerous policy documents, peaking in the White paper on sports. Currently, a new policy document, a program of the EU sports policy was prepared for the following years 2011-2014, taking into account the gained complementary competence of the EU in sports on the basis of the Lisbon Treaty.

1. PREHLAD VÝVOJA POLITIKY EÚ VO VZŤAHU K ŠPORTU¹

Jednotlivé dokumenty a pramene európskeho práva a európskej politiky môžeme rozdeliť na právne záväzné a právne nezáväzné dokumenty. Právne záväznými sú primárne zmluvy na základe ktorých bola Európska únia, resp. jej predchodcovia – tzv. Spoločenstvá – založené. Ide napr. o Parížsku zmluvu z roku 1952, Rímske zmluvy z roku 1957, Maastrichtskú zmluvu, Amsterdamskú zmluvu, či najnovšiu Lisabonskú zmluvu z roku 2009. Druhú kategóriu právne záväzných dokumentov predstavujú nariadenia a smernice vydávané jednotlivými orgánmi Európskej únie. Právne záväzným predpisom však v tomto príspevku nebudeme s výnimkou Lisabonskej zmluvy venovať bližšiu pozornosť, keďže Parížska zmluva (1952) a Rímske zmluvy (1957) zakladajúce spoločenstvá, ani ďalšie zmluvy ich meniace a dopĺňajúce (napr. Maastrichtská zmluva) neformulovali vzťah Spoločenstva k športu.

Vlastné počiatky európskeho záujmu o šport sú spojené s právne nezáväznými dokumentmi: Adoninovou správou komisie pre Európu občanov z roku 1985, ktorá prvá upozornila na význam športu v EÚ, a ďalšími dvoma správami – Larivovou (1994) a Packovej (1997). Z nich prvá trvala prísne na dodržiavaní práva aj v oblasti športu. Druhá správa už bola formulovaná inak, a dokonca volala po uznaní špecifického charakteru športu a autonómie športového hnutia.

V zmluve z Amsterdamu (1997) sa pritom šport už dostal do príloh, resp. nezáväzných záverečných protokolov: Deklarácia č. 29 výslovne uznala sociálnu hodnotu športu. V roku 1997 (13. júna) zároveň Európsky parlament prijal rezolúciu o úlohe EÚ v oblasti športu.

Záver z viedenskej Európskej rady z decembra 1998 vyzvali Európsku komisiu k predloženiu správy o športe v záujme zachovania terajšej podoby športu, osobitne jeho ochrany pred negatívnymi etickými dôsledkami, najmä dopingu. Výsledkom bola Helsinská správa o športe z roku 1999, volajúca po zachovaní športových štruktúr a sociálnej funkcie športu.

Prvá konferencia EÚ o športe - z roku 1999 - zasa ako najväčšie nebezpečenstvo identifikovala komercializáciu športu, a pritom zdôraznila jeho charakter, ktorý presahuje ekonomický charakter športovej činnosti.²

Podobne v Deklarácii z Nice (v roku 2000) o osobitnom charaktere a sociálnej funkcii športu bola osobitne zdôraznená potreba zachovania tréningových možností, a ochrana mladých športovcov. Doterajšie dokumenty teda hľadali najmä cestu k udržaniu status quo, a bráneniu negatívnym vplyvom komercializácie športu.

Nový vietor do plachiet nabrala politika EÚ vo vzťahu k športu po tom, ako v roku 2006 na základe iniciatívy Francúzska,

¹ Táto práca je inovovaná verzia práce publikovanej v zborníku konferencie Sport a Politika (Praha 12/2010).

² PAPPAS, Spyros A. Rationalizing Sport Policy in the European Union. Dostupné na internete: <http://www.pappaslaw.net/images/rational.pdf> (navštívené dňa 1.12.2010).

Nemecka, Španielska a Veľkej Británie UEFA zafinancovala výskumný projekt, ktorého výsledkom bol Nezávislý prehľad európskeho športu (Independent European Sport Review). V tom istom roku poslanec Európskeho parlamentu Ivo Belet pripravil Správu o budúcnosti profesionálneho futbalu v Európe.

Ďalší vývoj už nabral rýchly spád a v marci 2007 Európsky parlament vydal rezolúciu o budúcnosti profesionálneho futbalu v Európe³, a v júli 2007 Európska komisia prijala Bielu knihu o športe⁴, ktorá sa prvýkrát pokúsila o definíciu osobitnej povahy športu (chápanej ako špecifickosť aktivít: oddelenosť súťaží mužov a žien, obmedzenie počtu účastníkov, snahy o udržanie rovnováhy v súťaži; a špecifickosť organizácie športu: autonómia, pyramídálna štruktúra, organizovanie na národnej báze, existencia jedinej federácie pre každé športové odvetvie). Na tú Európsky parlament zareagoval ďalšou rezolúciou – z mája 2008.

Príloha č. 5 k záverom stretnutia Európskej rady v Bruseli v decembri 2008 opäť zdôraznila význam športu pre európsku

³ Konštatovala sa v nej odlišnosť futbalu od iných hospodárskych odvetví, ako aj pretrvávajúca nerovnosť žien, či z iného hľadiska potreba uprednostňovania domácich hráčov (home grown players) za účelom podpory rozvoja domáceho športu. Napokon EP v rezolúcii volal po umožnení súdneho prieskumu športových sporov, vytvorení organizácie zastupujúcej divákov (fanúšikov), a potrebe regulovať postavenie hráčskych agentov. Vyjadril sa tiež napr. k súťažnoprávnym aspektom televízneho vysielania zápasov, a predaja lístkov na športové podujatia.

⁴ Zdôraznila najmä ochranu maloletých, boj proti dopingu, rasizmu, násiliu, praniu špinavých peňazí, potrebu úpravy vysielacích práv, a začatie sociálneho dialógu. Na druhej strane pripúšťa obmedzenia voľného pohybu, napr. možnosť zvýhodnenia domácich hráčov, ak to má skutočne viesť k podpore domácich talentov.

spoločnosť, uznala jeho osobitný charakter (špecifickosť) a vyzdvihla potrebu dialógu so športovým hnutím, či už v podobe dialógu v rámci Športového fóra, alebo dialógu s Medzinárodným olympijským výborom.

V roku 2009 nakoniec po rokoch úsilia vstúpila do účinnosti Lisabonská zmluva, ktorá prvýkrát výslovne upravila vzťah EÚ k športu v zakladajúcich zmluvách EÚ. Podľa čl. 6 Zmluvy o fungovaní EÚ (ZFEÚ) totiž: „Únia má právomoc vykonávať činnosti na podporu, koordináciu alebo doplnenie činnosti členských štátov. Týmito činnosťami na európskej úrovni sú: ... e) vzdelávanie, odborné vzdelávanie, mládež a šport“. Nejde teda o výlučnú, ani spoločnú kompetenciu (v zmysle čl. 2 ZFEÚ), ale iba o pomocné úlohy na zabezpečenie efektívnej aktivity členských štátov, teda doplnkovú kompetenciu.

Čl. 165 ZFEÚ ďalej pokračuje:

„...Únia prispieva k podpore európskych záležitostí týkajúcich sa športu, pričom zohľadňuje jeho osobitnú povahu, jeho štruktúry založené na dobrovoľnosti, ako aj jeho spoločenskú a vzdelávaciu úlohu.

2. Činnosť Únie sa zameriava na:

- rozvoj európskeho rozmeru v športe podporovaním spravodlivosti a otvorenosti pri športových súťažiach a spolupráce medzi subjektmi zodpovednými za šport, ako aj ochranou fyzickej a morálnej integrity športovcov, najmä mladých športovcov.

3. Únia a členské štáty podporujú v oblasti vzdelávania a športu spoluprácu s tretími krajinami a príslušnými medzinárodnými organizáciami, najmä s Radou Európy.

4. S cieľom prispieť k dosiahnutiu cieľov uvedených v tomto článku:

- Európsky parlament a Rada v súlade s riadnym legislatívnym postupom a po porade s Hospodárskym a sociálnym výborom a Výborom regiónov prijímajú podporné opatrenia bez toho, aby harmonizovali zákony, iné právne predpisy členských štátov,
- Rada na návrh Komisie prijíma odporúčania.⁵

Kompetencia v oblasti športu je teda formulovaná ako doplnková, komplementárna, a bez konkrétnych úloh a samostatných právomocí. EÚ v tejto oblasti nemôže harmonizovať právne predpisy členských štátov, jej nástrojmi sú podporné opatrenia a odporúčania.

Novozískaná kompetencia EÚ v oblasti športu si aj napriek svojmu „iba doplnkovému“ charakteru vyžaduje identifikovanie problematík oblastí, v ktorých môže EÚ podporovať vlastné akcie členských štátov.

⁵ K analýze dopadu Lisabonskej zmluvy na športovú politiku EÚ pozri bližšie PARRISH, Richard a kol. The Lisbon Treaty and EU Sport Policy. Dostupné na internete: <http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/studies/download.do?language=en&file=32471> (navštívené dňa 1.12.2010).

Aktuálne preto 18. januára 2011 uzrel svetlo sveta dokument EK s názvom Rozvíjanie európskeho rozmeru v športe. Vďaka Bielej knihe o športe sa totiž značne rozšírila spolupráca v oblasti športu a dialóg o športe na úrovni EÚ. Takmer všetky opatrenia v jej sprievodnom akčnom pláne pomenovanom podľa Pierra de Coubertina boli už dokončené alebo sa vykonávajú. Biela kniha zahŕňa opis špecifickosti športu a uplatňovania práva EÚ v oblastiach ako vnútorný trh a hospodárska súťaž na odvetvie športu. Prostredníctvom vykonávania Bielej knihy o športe Komisia získala užitočné informácie o témach, ktorými sa bude potrebné v budúcnosti zaoberať.

2. POLITIKA ALEBO POLITIKY?

Už Akčný program Pierre de Coubertin, ako sprievodný dokument k Bielej knihe o športe (z roku 2007) rozlišuje spoločenské, ekonomické a organizačné aspekty športu.

Zo spoločenských aspektov pomenúva výslovne:

1. Zdravie
2. Boj proti dopingu
3. Vzdelávanie
4. Dobrovoľníctvo
5. Sociálna inklúzia v športe a prostredníctvom športu
6. Prevencia a boj proti rasizmu a násiliu v športe
7. Šport ako nástroj rozvojovej pomoci

Z uvedených okruhov možno jednoznačne spojiť ako úzko súvisiace problematiky zdravia a dopingu, a prípadne tiež okruhy vzdelávania, boja proti rasizmu a sociálnej inklúzie. Násilie v športe, rozvojová

pomoc prostredníctvom športu a dobrovoľníctvo predstavujú osobitné, samostatné okruhy.

Budeme im na tomto mieste postupne venovať pozornosť s poukázaním na základné problémy a navrhované riešenia, prezentované v dokumentoch a právnych predpisoch EÚ.

ZDRAVIE A DOPING

Zdravie úzko súvisí s problematikou športu, obzvlášť v súčasnom svete sedavých zamestnaní, rastúcej obezity a klesajúceho podielu aktívne športujúcej európskej populácie. Jedným z cieľov EÚ, úzko súvisiacim so športom je preto snaha o podporu zdravého životného štýlu a aktívneho prístupu k fyzickej aktivite.⁶

Boj proti dopingu naproti tomu predstavuje zjavne aktuálnejší problém, ktorý sa okrem politických prehlásení prejavuje aj v praktickej rovine, a tiež vo vyslovene právnej rovine, hoci tá sa týka zväčša iba záväzkov členských štátov. Právnej, resp. vnútroštátnej roviny boja proti dopingu však na tomto mieste nebudeme venovať bližšiu pozornosť, ale upozorníme iba na politické dokumenty EÚ, ktoré si uvedomujú význam boja proti dopingu. Takými to ucelenými a špecializovanými

dokumentmi sú: rezolúcia EP zo 17. decembra 1998 o potrebe urgentných opatrení proti dopingu v športe, rezolúcia EP zo 14. apríla 2005, ale tiež rezolúcia EP k Bielej knihe (2008), či dokument Komisie o pláne na boj proti dopingu (COM(99)643), a rezolúcia Rady o etickom kódexe proti dopingu (OJ C 44, 19.2.1992).

V porovnaní s bojom s obezitou teda v prípade dopingu majú politické dokumenty silnejšiu koncentráciu. Táto koncentrácia zrejme nie náhodou korešponduje s právnym významom problematiky.

SOCIÁLNA INKLÚZIA A JEJ ASPEKTY

Vzdelávanie, resp. nedostatok vzdelania je jedným z dôvodov sociálnej exklúzie, teda sociálneho vylúčenia. O potrebe vzdelávania ako nástroja inklúzie možno v spojitosti so športom hovoriť najmä v prípade profesionálnych športovcov. Tí, pripravujúc sa na profesionálnu športovú kariéru často kvôli fyzickej príprave a tréningom zaostávajú vo vzdelávacom procese, čo sa nutne skôr alebo neskôr negatívne prejaví na pracovnom živote športovca. Do úvahy pripadá okamih zranenia a predčasného ukončenia kariéry, alebo o trochu neskoršie prirodzené ukončenie kariéry, čo sa v prípade športovcov ako napríklad futbalistov deje zvyčajne po 30. roku života. Bez prípravy na tzv. druhú kariéru (hovoríme aj o tzv. duálnej kariére) sa športovci po ukončení kariéry nedokážu zaradiť na trh práce a nastáva u nich sociálne vylúčenie. Podobne ako je tomu v prípade boja s obezitou však táto problematika na úrovni EÚ nie je predmetom samostatných špecializovaných

6

Pozri http://ec.europa.eu/sport/library/doc/c1/pa_guidelines_4th_consolidated_draft_en.pdf<http://www.euractiv.com/en/health/fight-against-obesity-links-dossier-188429> (navštívené dňa 4.11.2011). Porovnaj WEATHERILL, Stephen. The White Paper on Sport as an Exercise in „Better regulation“. In International Sports Law Journal, január-apríl 2008. Dostupné na internete: http://findarticles.com/p/articles/mi_m2ABX/is_1-2/ai_n42367129/?tag=content;col1 (navštívené dňa 1.12.2010).

dokumentov, stala sa však neoddeliteľnou súčasťou problematiky EÚ a športu napr. v širšie koncipovanej rezolúcii EP z 13. novembra 2007, a tiež v rezolúcii EP k Bielej knihe (2008).

Riešeniu problému tzv. dvojitého kariér- t.j. ako spojiť štúdium/prácu s vrcholovým športom a nárokmi, ktoré kladie na mladého človeka a rozvíjať tak jeho talent harmonicky v oboch smeroch s cieľom zabezpečenia plynulého zapojenia sa do aktívneho ekonomického života spoločnosti po ukončení športovej kariéry, sa stalo dôležitou súčasťou verejného záujmu v EÚ. Je veľmi dôležité zabezpečiť, aby mladí športovci súťažiaci na vysokej úrovni získavali popri športovom tréningu aj primerané vzdelanie. Práve prebiehajúci projekt EK by sa mal zhmotniť do uceleného dokumentu „EU Guidelines on Dual Careers“ vo februári 2013. Tento dokument by mal slúžiť ako tzv. zdroj dobrých príkladov z praxe, odporúčaní a nápadov z iných krajín EÚ pre rôzne vekové skupiny (do 14, 14-19, 19-25). Podobne aj veľmi širokému pojmu „Sociálna inklúzia v športe a prostredníctvom športu“ venuje pozornosť napr. rezolúcia EP z 5. júna 2003, a tiež rezolúcia EP k Bielej knihe (2008). Na druhej strane, ak problém sociálnej inklúzie chápeme ako generický problém, pokrývajúci viacero negatívnych aspektov, možno konštatovať, že napr. boj s rasizmom, ako jedným z faktorov sociálnej exklúzie, je predmetom viacerých špecializovaných dokumentov. Pritom ide o problematiku, ktorá si ešte pred sformulovaním európskej športovej politiky našla cestu do trestných zákonov jednotlivých členských štátov EÚ. Zdá sa preto pravidlom, že na úrovni európskej športovej politiky sa najväčšia pozornosť

venuje tým aspektom športu, ktoré majú trestnoprávne aspekty, resp. sú za významné a hodné ochrany, či potlačania, uznané aj vnútroštátnymi právnymi poriadkami členských štátov.

Konkrétne sa prevencia a boj proti rasizmu na úrovni EÚ prejavila prvýkrát neformálne – prostredníctvom vytvorenia prvej európskej antirasistickej futbalovej siete „Football Against Racism in Europe – FARE“, ktorá bola založená na seminári vedenom Európskou komisiou vo Viedni v roku 1999. Osobitne sa na rasizmus v športe zamerala deklarácia EP zo 14. marca 2006, ako aj všeobecnejšia a všeobjímajúca rezolúcia k Bielej knihe (2008).

NÁSILIE

Našu hypotézu intenzívnej športovej politiky v trestnoprávnych oblastiach potvrdzuje aj ďalšia oblasť športovej politiky EÚ, identifikovaná akčným plánom Pierre de Coubertin, a upravená množstvom programových a politických dokumentov bez právnej záväznosti. Ide konkrétne o odporúčanie Rady z 22. apríla 1996, tri rezolúcie Rady z 9. júna 1997, 21. júna 1999 a 6. decembra 2001 (posledné dve sa týkajú policajnej spolupráce), rozhodnutie Rady 2002/348/SVV (zmenené rozhodnutím 2007/412/SVV) o bezpečnosti pri futbalových zápasoch s medzinárodným aspektom (prinieslo zriadenie národných futbalových informačných stredísk), ďalej rezolúcia Rady zo 17. novembra 2003 o zákaze prístupu na športové podujatia, a najnovšia rezolúcia Rady zo 4. decembra 2006 o policajnej spolupráci.

V tejto súvislosti je diskutovanou otázkou, či zákaz návštevy športových podujatí uložený v konkrétnom meste alebo členskom štáte môže mať efekt aj na území iných členských štátov. Ako protiargumenty sa uvádzajú najmä porušenie princípu primeranosti (proporcionality), či postihovanie iba na základe podozrenia. Podobne sa vzýva aj potreba ochrany osobných údajov. Výsledkom je absentujúca jednotná politika EÚ a z nej potenciálne vyplývajúca jednotná právna úprava tejto otázky. Predsa len však k určitému minimálnemu zblíženiu došlo na základe rezolúcií presadzujúcich policajnú spoluprácu.

DOBROVOĽNÍCTVO

Otázka dobrovoľníctva je opäť otázkou, ktorej sa vo všeobecnosti nevenuje veľká politická pozornosť. Je bližšie analyzovaná v Aarhuskej deklarácii z roku 2003 o dobrovoľnej práci v športe, a až v roku 2009 bola k tejto problematike na európskej úrovni pripravená samostatná štúdia. Táto otázka tiež bola jedným z okruhov, o ktorých sa jednalo na športovom fóre v roku 2010. Stále však absentujú jednoznačné špecializované stanoviská a rezolúcie.

ROZVOJOVÁ POMOC

Šport ako nástroj rozvojovej pomoci je tiež iba novinkou posledných rokov. V roku 2006 bolo podpísané Memorandum o porozumení medzi FIFA a Komisiou s cieľom využiť futbal ako nástroj pre rozvojové programy v Afrike, Karibiku a Pacifiku. Nevyhnutná a prirodzená je aj spolupráca s OSN a napĺňanie Millenium development goals. Problematike

rozvojovej pomoci cez šport sa pritom venovala aj rezolúcia EP k Bielej knihe (2008).

Aby sme sa vrátili späť k akčnému plánu Pierre de Coubertin, ďalšiu kategóriu politických oblastí EÚ spojených so športom predstavujú organizačné otázky športu:

1. Voľný pohyb a občianstvo
2. Agenti hráčov
3. Ochrana mladistvých
4. Korupcia a iné trestné činy
5. Licenčný systém
6. Médiá

VOĽNÝ POHYB A OBČIANSTVO

Problematika voľného pohybu za prácou a nediskriminácie na základe občianstva stojí za zrodom celej európskej športovej politiky. V najstaršom prípade Súdneho dvora EÚ, ktorý sa zaoberal športovou činnosťou, v prípade Walrave a Koch, šlo totiž práve o otázku vyžadovanej štátnej príslušnosti pretekárov. Ak by sme však očakávali, že SDEÚ sa vyslovil proti diskriminácii, mýlili by sme sa. SDEÚ totiž prijal za svoje argumenty o osobitnej povahe športovej činnosti, ktorá pripúšťa aj obmedzenia na základe štátnej príslušnosti. Podobné stanovisko zaujal SDEÚ aj v prípade Doná v. Mantero, kde uznal, že v prípade národného tímu je možné odoprieť prístup do tímu občanovi iného štátu, hoci by šlo o členský štát EÚ.

V najznámejšom športovoprávnom prípade SDEÚ, prípade Bosman, súd odmietol princíp 3 + 2 presadzovaný FIFA ako rozporný so zásadou nediskriminácie.

Podobne súd odmietol obmedzovanie slobody pohybu futbalistu, ktorého profesionálnej zmluve skončila platnosť. Obdobne sa súd vyjadril za rovnaké zaobchádzanie v prípade Lehtonen (ale aj Simutenkov a Kolpak), a za slobodu pohybu v prípade Bernard zo 16. marca 2010. V prípade Deliège zasa súd síce uznal slobodu podnikania športovkyne v individuálnom športe, zároveň však vyslovil, že nominovanie športovcov na medzinárodné súťaže je plne v kompetencii príslušných športových organizácií (národného zväzu).

Jednotlivé rozhodnutia SDEÚ tak vytvorili osobitnú športovú politiku vo vzťahu k tejto otázke, ktorú by sme mohli zhrnúť nasledovne: Slobodu pohybu je možné primerane obmedziť v prípadoch

- výberu športovca do národného tímu
- obmedzeného výberu súťažiacich
- obmedzení možnosti transferu iba v čase tzv. prestupových období.

Otázka výberu hráčov do národných tímov je v súčasnosti opäť aktuálnou odkedy FIFA a UEFA predstavili svoju predstavu zloženia národných tímov v nimi organizovaných súťažiach. Ide o pravidlá označované ako 6+5, resp. tzv. pravidlo domácich hráčov (home grown players). Oboje navrhované pravidlá vyžadujú, aby kluby stavali do súťaže hráčov, ktorí boli vychovaní na domácej národnej pôde. O domáceho hráča ide vtedy, ak vo veku medzi 15 a 21 rokmi strávil aspoň 3 roky v klube pôsobiacom v príslušnom štáte. Nehovorí sa tu vyslovene, že by títo hráči museli mať štátne občianstvo daného štátu. Nejde teda o priamu diskrimináciu, o akú išlo v prípade 3 + 2. Skôr ide o

diskrimináciu nepriamu, ktorá je však odôvodniteľná tým, že má slúžiť na podporu výchovy mladých talentov a na motivovanie klubov na účely výchovy mladých hráčov. Vo svetle rozhodnutia vo veci Bernard, kde sa tiež argumentuje práve potrebou motivovať kluby aby vychovávali mladých hráčov, sa zdá, že túto nepriamu diskrimináciu by SDEÚ akceptoval.

Záverom k tejto podkapitole možno zhrnúť, že na rozdiel od predchádzajúcej množiny tzv. spoločenských problémov, množina organizačných problémov má politiku v tejto oblasti založenú viac na odborných argumentoch súdneho dvora, než na všeobecných prehláseniach a rezolúciách.

HRÁČSKI AGENTI

Agenti hráčov nemajú svoj status upravený žiadnym medzinárodne právne záväzným predpisom, hoci práve agenti bývajú obviňovaní z nekalých praktík, ktoré sa prirovnávajú až k obchodovaniu s ľuďmi.

Národná úprava ich postavenia sa tiež rôzni. Niektoré členské štáty EÚ (Francúzsko, Portugalsko) zaviedli osobitné právne predpisy upravujúce postavenie hráčskych agentov, iné štáty (Belgicko, Holandsko, Veľká Británia) zasa na agentov aplikujú všeobecné ustanovenia predpisov o sprostredkovaní zamestnania, príp. s osobitnými odchýlkami platnými len pre agentov. Popri vnútroštátnej právne záväznej úprave niektoré medzinárodné športové federácie ako FIFA a FIBA zaviedli vlastné interné predpisy vzťahujúce sa na hráčskych agentov.

Z dôvodu neuspokojivej jednotnej úpravy sa preto ozývali hlasy volajúce po jednotnej európskej úprave. V roku 2009 bola na podnet Európskej Komisie (na základe výzvy EP z roku 2007) vypracovaná osobitná štúdia o agentoch hráčov, ktorá identifikovala aj základné problémy, na ktoré by mala EÚ reagovať:

1. Konflikt záujmov
2. Finančná kriminalita
3. Ochrana maloletých
4. Obchodovanie s ľuďmi
5. Chýbajúca transparentnosť

Ako možné riešenia bolo navrhnuté prijatie opatrení v spolupráci s MOV a členskými štátmi EÚ, prípadne prijatie Dohovoru na pôde MOP o umiestňované športových zamestnancov. Napokon sa však v tejto otázke doteraz politické stanovisko EÚ, resp. spôsob riešenia tejto otázky nevyjasnili. Východiskom je tak stále domáca právna úprava, resp. úprava športových federácií.

Spoločná európska politika v tejto otázke sa ešte len pomaličky rodí, mnohé napovie aj práve v novembri 2011 prebiehajúca špecializovaná konferencia organizovaná EK v Bruseli k tejto téme.

OCHRANA MLADISTVÝCH

Ochrana mladistvých športovcov, podobne ako ochrana pred diskrimináciou z hľadiska občianstva, či sloboda pohybu, vychádza rovnako z programových a politických dokumentov (spomenúť možno napr. rezolúciu k Bielej knihe – z roku 2008), ako aj z právnych predpisov, ktoré predstavujú vyšší stupeň politiky EÚ – pretavenej do vynútiteľnej podoby. V tomto prípade ide o smernicu č. 94/33/ES o

ochrane mladých zamestnancov. Opäť sa teda potvrdzuje, že v organizačnej oblasti športu prevažuje skôr právny prístup (aj keď často iba na národnej úrovni) než prístup číro politický.

KORUPCIA A INÉ TRESTNÉ ČINY

Otázka korupcie, resp. prania špinavých peňazí sa postihuje na európskej úrovni rovnako ako na úrovni národnej. V profesionálnom športe sa korupcia prejavuje najmä ovplyvňovaním výsledkov zápasov (match-fixing). Napriek tomu však neexistuje špecializovaný politický dokument EÚ vyslovene zameraný na problém ovplyvňovania výsledkov zápasov.

Vyzerá to teda tak, že v skupine organizačných aspektov športu ani trestnoprávny charakter sám osebe nie je zárukou podrobnej pozornosti politických dokumentov ako tomu bolo v predchádzajúcej skupine spoločenských problémov. Je to dané tým, že trestné právo poskytuje dostatočné možnosti riešenia?

LICENČNÝ SYSTÉM

Problematika licenčného systému vo futbale, ktorý by mal predstavovať prekážku slobody podnikania a slobodnej hospodárskej súťaže, avšak je akceptovaný z titulu väčších pozitív pre fungovanie športu než negatív, bola predmetom európskej konferencie, ktorá sa v septembri 2009 konala v Bruseli. Napriek tomu sa dá povedať, že problematika licenčných systémov stojí mimo pozornosti práva aj politiky EÚ, resp. ide o problematiku, ktorej doteraz nebolo venovanej veľa pozornosti.

MÉDIÁ

Médiá a solidarita pri speňažovaní vysielacích práv boli témou, na ktorú upozornila už helsinská správa z roku 1999. Volala po zdôvodnení výnimiek zo súťažného práva za účelom plnenia legitímneho účelu, a to účelu zabezpečenia financovania športového hnutia a spravodlivého rozdelenia týchto prostriedkov medzi členov hnutia. Podobne sa k problematike vysielacích práv a médií vyjadrila aj Beletova správa o budúcnosti profesionálneho futbalu z roku 2006. V tomto prípade teda ide o problematiku, ktorá má aj hlbšie politické korene, ale zároveň aj právne rozmery, vychádzajúce z rozhodovacej činnosti Európskej komisie v sporných prípadoch ochrany hospodárskej súťaže v prípade predaja a nákupu vysielacích práv k športovým podujatiam.

Napokon ekonomické hľadisko športu podľa akčného plánu Pierre de Coubertin predstavujú najmä otázky verejného financovania a ekonomických ukazovateľov v športovej činnosti. Oboch týchto oblastí sa týka Beletova správa, navrhujúca vytvoriť orgán pre finančnú transparentnosť klubov, k čomu sa pozitívne postavil aj výbor pre hospodárske a menové veci v stanovisku z 20.12.2006. Ide teda o relatívne novú tému, ktorá v súčasnosti nemá nielen právny podklad, ale ani rozvinutú politickú úroveň.

3. LISABON A JEHO VPLYV NA POLITIKY EÚ V OBLASTI ŠPORTU

Zmienka o športe v Lisabonskej zmluve je výsledkom snáh športového hnutia o výslovné uznanie špecifickosti (osobitnej povahy) športu. Športové hnutie je pritom

v dlhodobom vzťahu s orgánmi EÚ – stačí spomenúť gentlemanskú dohodu medzi FIFA/UEFA a Európskou komisiou v roku 2001. Práve miera aktivity športového hnutia môže mať do veľkej miery vplyv aj na rozpracovanosť jednotlivých politik EÚ vo vzťahu k rôznym oblastiam spojeným so športom. Nepochybne teda športové hnutie môže ovplyvniť aj budúcu podobu športovej politiky EÚ, a to dokonca až do podoby právne záväznej, ako sa to stalo v prípade tzv. „špecifickosti“ športu, aj keď v tomto prípade šlo do veľkej miery aj o záujem EÚ a pojem používaný aj orgánmi EÚ.

Podľa „Odhadov dopadu Bielej knihy o športe“ konzultácie so športovým hnutím majú v súčasnosti trojakú formu –

1. formu športového fóra (1998, 2000-2003, november 2008, apríl 2010) a konferencií o vzťahu EÚ a športu (napr. 1999, 2005, 2006, október 2009),
2. bilaterálne konzultácie, a napokon
3. online konzultácie.

Okrem toho EÚ konzultuje otázky športu aj s členskými štátmi, a to najmä prostredníctvom stretnutí ministrov športu a tzv. generálnych riaditeľov (vysokých štátnych úradníkov) členských štátov EÚ zodpovedných za šport vo svojej krajine.

Ako však už bolo naznačené, v neposlednom rade významnú úlohu pri formulovaní športovej politiky zohrávajú aj vlastné orgány EÚ – Rada, Parlament, SDEÚ, a Komisia.

Pri Generálnom riaditeľstve Európskej komisie pre vzdelanie a kultúru tiež pôsobí tzv. Športová jednotka (sport unit), ktorá

má za úlohu koordinovať implementáciu aktivít EÚ v oblasti športu.

Všetky tieto subjekty pritom spolupracovali na príprave prvého programu EÚ pre šport na roky 2011-2014 (EU Work Plan for Sport), ktorý bol na prelome mája a júna 2011 prijatý a postupne bude implementovaný v nasledujúcich rokoch do praxe.

ZÁVER

Vychádzajúc z akčného plánu Pierre de Coubertin, ako sprievodného materiálu Bielej knihy o športe z roku 2007 sme sledovali športové politiky EÚ rozdelené do troch skupín. Pri bližšom preskúmaní stavu ich aktuálnej rozpracovanosti z hľadiska právnej úpravy aj politických dokumentov a rezolúcií sme dospeli ku konštatovaniu, že najviac sú politicky využívané témy spoločenských aspektov športovej činnosti, obzvlášť tie s trestnoprávnymi aspektmi. Na druhej strane v skupine organizačných aspektov športu zatiaľ prevažovala právna úprava (zväčša však vnútroštátna) nad politickými rezolúciami. Tretia skupina, ekonomických aspektov, bola zatiaľ doteraz iba rodiacou sa politickou agendou.

V posledných politických dokumentoch sa však javí, že rozdiely medzi historickým politickým významom jednotlivých otázok ustupujú do úzadia a pozornosť sa bude venovať rovnako všetkým vymedzeným oblastiam, ako to naznačuje aj formulácia problémov v akčnom programe Pierre de Coubertin. Podľa dokumentu Rozvíjanie európskeho rozmeru v športe z 18. januára 2011 Európska komisia rešpektuje autonómiu riadiacich štruktúr v športe ako základný princíp organizácie športu a v

súlade so zásadou subsidiarity rešpektuje aj právomoci členských štátov v tejto oblasti. Pri vykonávaní Bielej knihy sa však potvrdilo, že opatrenia na úrovni EÚ môžu v mnohých oblastiach priniesť významnú pridanú hodnotu. Cieľom opatrení EÚ je podporovať opatrenia členských štátov a v prípade potreby ich dopĺňať v záujme riešenia výziev, ako sú násilie a neznášanlivosť spojené so športovými podujatiami alebo nedostatok porovnateľných údajov o odvetví športu EÚ ako základu pre tvorbu politík. Opatrenia EÚ môžu zároveň pomôcť pri riešení nadnárodných výziev, ktorým čelí šport v Európe, napríklad prostredníctvom koordinovaného prístupu k výzvam spojeným s dopingom, podvodmi a ovplyvňovaním výsledkov zápasov, či aktivitami športových agentov. Opatrenia EÚ tiež prispievajú k celkovým cieľom stratégie Európa 2020 zlepšovaním zamestnateľnosti a mobility, najmä prostredníctvom opatrení podporujúcich sociálne začlenenie v športe a prostredníctvom športu, vzdelávania a odbornej prípravy (aj prostredníctvom európskeho kvalifikačného rámca) a európskych usmernení týkajúcich sa telesnej aktivity.

Androulla Vassiliou, komisárka zodpovedná za šport, na poslednom Rokovaní ministrov športu členských štátov EÚ v dňoch 13.-14. 10. 2011 v Krakove potvrdila, že pri financovaní športu v rámci EÚ v novom programovacom období 2014-2020 bude EK navrhovať, aby sa v rámci programu „Education Europe“ objavil prvýkrát v histórii podprogram výlučne pre oblasť športu.

Ďalšie de facto revolučné kroky vo vývoji
v tejto oblasti pri súčasnej situácii a vývoji
EÚ na seba nemusia nechať dlho čakať.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY:

ARNECKE SIEBOLD, Chambers. Legal Aspects of Sport in the European Union. A status-report within the scope of the project "Sport in Europe – social, political, organisational, legal transparency in Europe". Dostupné na internete: http://www.sport-in-europe.eu/images/stories/PDFFiles/jean%20monnet%20projekt_legal%20aspects_final_1201.pdf (navštívené dňa 1.12.2010).

GÁBRIŠ, Tomáš: Vysielacie práva na športové podujatia v európskom a slovenskom kontexte. In: Notitiae ex Academia Bratislavensi Iurisprudentiae, 2010

Group of independent sport experts. Dostupné na internete: http://ec.europa.eu/sport/news/doc/100702_gise_final_report.pdf (navštívené dňa 1.12.2010).

Impact Assessment Accompanying the White Paper on Sport.

PAPPAS, Spyros A. Rationalizing Sport Policy in the European Union. Dostupné na internete: <http://www.pappaslaw.net/images/rationa.pdf> (navštívené dňa 1.12.2010).

PARRISH, Richard a kol. The Lisbon Treaty and EU Sport Policy. Dostupné na internete: <http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/studies/download.do?language=en&file=32471> (navštívené dňa 1.12.2010).

Study on sports agents in the European Union. Dostupné na internete: http://ec.europa.eu/sport/library/doc/f_studies/study_on_sports_agents_executive%20summary.pdf (navštívené dňa 1.12.2010).

THE EU AND SPORT: BACKGROUND AND CONTEXT. Accompanying document to the WHITE PAPER ON SPORT.

WEATHERILL, Stephen. The White Paper on Sport as an Exercise in „Better regulation“. In International Sports Law Journal, január-apríl 2008. Dostupné na internete: http://findarticles.com/p/articles/mi_m2ABX/is_1-2/ai_n42367129/?tag=content;col1 (navštívené dňa 1.12.2010).

http://ec.europa.eu/sport/library/doc/c1/pa_guidelines_4th_consolidated_draft_en.pdf<http://www.euractiv.com/en/health/fight-against-obesity-links-dossier-188429> (navštívené dňa 4.11.2011).

http://ec.europa.eu/sport/news/news697_en.htm (navštívené dňa 1.12.2010).

<http://www.eutrio.be/pressrelease/now-eu-has-sport-council> (navštívené dňa 1.12.2010).

http://ec.europa.eu/sport/news/news960_en.htm (navštívené dňa 1.12.2010).

http://ec.europa.eu/sport/news/news956_en.htm (navštívené dňa 1.12.2010).

http://ec.europa.eu/sport/who-we-are/doc129_en.htm (navštívené dňa 1.12.2010).

<http://www.euractiv.com/en/sports/eu-sport-policy-links-dossier-188432> (navštívené dňa 1.12.2010)